

Razdelili so 55 denarnih nagrad in 25 pohval za najlepše cvetlice na oknih, urejena dvorišča, vrtove, za solidno postrežbo, urejene lokale in izložbe. Zlasti je komisiji ugajal sprehod po Spodnjem trgu, Puštalu in Spodnjem Karlovcu. Tu so tudi razdelili največ nagrad: Polenec Polde, Carman Rozi, Oblak Ana, Finžgar Ana, Pepe Guzelj itd. Najlepši izložbi sta imeli trgovini »Alpina« in »Izbira«. Tako je Turistični teden razgibal skoraj vse Ločane in povzročil, da je Loka po dolgih letih zopet dobila svojo prejšnjo lepoto. Toda to je bil le uvod k praznovanju 60-letnice obstoja turističnih društev v Škofji Loki, ki bo leta 1957.

Danes ima Loka poleg naravnih krasot svoj pomemben pokrajinski muzej, ki nudi tudi razvajanemu tujcu precej izvirnih zanimivosti. S kratkimi sprehodi v okolico si lahko ogledajo letoviščarji freske v cerkvah na Križni gori in Crngrobu, vzdane nagrobne spomenike in reliefe v Stari Loki, gotško cerkev s freskami in kasetiranim lesenim stropom v Gostečah, gotško cerkev na Suhi z baročnimi zlatimi oltarje ter razne zasebne kmečke hiše z gotskimi in baročnimi portali, lesenimi stropi in freskami. Izkopavanja na Kancelju so dala Loki še eno zgodovinsko znamenitost in privlačno izletniško točko.

Za pospeševanje turizma pa je potrebno mnogo več kot zmore Turistično društvo z lastnimi sredstvi. Predvsem potrebuje Loka primerne gostinske obrate in prenočišča. Danes so vsi razen »Krone« zastareli, nekateri pa so zaprti. Komunalne naprave so tudi važen faktor pri razvoju turizma. Prav tu je Loka v preteklih letih zaorala globoke brazde. Mestna občina je uredila nasade in parke, postavila betonirane klopi, izmenjala vodovodne cevi in električno napeljavo ter preslikala mnoga pročelja hiš. Vsa izvršena dela pa so šele začetek mnogih predvidenih del, potrebnih za olepšavo in procvit Škofje Loke in okolice, ki ji je narava sama s polnim prgiščem nakopila toliko vabljivih krasot in dobrin.

Viri: Stevo Šink: Govor na slavnostni seji Turističnega društva dne 31. julija 1955. — Gradivo Turistične razstave v Škofji Loki. — Muzejski arhiv v Škofji Loki. — Arhiv Zemljiške knjige v Škofji Loki.

Janko Krek

OD USTANOVITVE DO DOMA NA LUBNIKU

Planinsko društvo Škofja Loka je bilo ustanovljeno l. 1907 kot Selško-škofjeloška podružnica SPD. Predsedoval ji je tedanji dražgoški župnik Anton Fajfar, njegov namestnik je bil škofjeloški odvetnik dr. Franc Jerala, blagajnik Gabrijel Thaler, posestnik v Železnikih, tajniške in markacijske posle pa je opravljal dr. Rudolf Andrejka. Počrtnica je zgradila in 9. avgusta 1925 odprla Krekovo kočo na Ratitovcu, pri čemer se je čez mero zadolžila. Ker finančnega bremena ni mogla več vzdržati, je kočo z dolgom vred prevzela Planinska zveza v Ljubljani. Tako je ostala podružnica brez dela in ciljev, zaradi česar so začeli Škofjeločani pregovore, naj bi se organizacija preimenovala v Škofjeloško podružnico SPD in da bi tudi njen sedež prenesli v Škofjo Loko.

Dne 12. maja 1929 se je vršil izredni letni občni zbor Selško-škofjeloške podružnice SPD, ki ga je vodil podpredsednik dr. Jerala. Soglasno so bila spremenjena pravila in sprejet sklep o preimenovanju v Škofjeloško podružnico SPD s sedežem v Škofji Loki. V novi odbor so bili izvoljeni: predsednik dr. Franc Jerala, odvetnik v Škofji Loki, namestnik dr. Rudolf Andrejka, namestnik Velikega župana ljubljanskega, tajnik France Plestenjak, ravnatelj tovarne »Šešir« v Škofji Loki, blagajnik France Zebre, trgovec v Škofji Loki, in odborniki Franc Sušteršič, župnik iz Selc, Lovro Planina, posestnik iz Škofje Loke, Janez Potočnik, trgovec iz Škofje Loke, Franc Demšar, trgovec iz Zalega loga, in Lovro Pintar, gostilničar in poštar iz Sorice.

Odbor je najprej mislil na postavitev koče na Blegašu. Ker pa so zaradi obmejnih utrdbenih del nastopile ovire, je odbor načrt preusmeril in na svoji seji 28. junija 1930 sklenil zgraditi kočo na Lubniku. Takrat je štela podružnica 102 člana in razpolagala s 6669 din gotovine, ki je bila naložena v Mestni hranilnici v Škofji Loki. Osnutek za kočo sta naredila odbornika Janez Potočnik in Lovro Planina, stavbenik Anton Ogrin pa je na tej osnovi izgotovil načrt. Proračun za gradnjo

je znašal 30.000 din. Izredni občni zbor je 30. maja 1931 gradnjo odobril in takole kril stroške proračuna: za 11.000 din je bilo že nabranega raznega materiala, 3000 din naj bi še zbrali z nabiralno akcijo, 11.000 din bo prispeval odbor iz blagajne, 15.000 din naj bi krili iz različnih podpor in prireditvev, tako da ostane nepokritega še 10.000 din, za kolikor naj se najame posojilo, ki ga žirira odbor.

Dne 4. oktobra 1931 je umrl predsednik dr. Jerala in je prevzel vodstvo podružnice njegov namestnik dr. Andrejka. Sklical je izredni občni zbor, kjer je bil izvoljen popolnoma nov odbor pod predsedstvom Franca Dolenca. Ta odbor je kočo dogradil in jo otvoril v nedeljo 26. junija 1932. Takrat je podružnica štela 59 članov. Mesec dni po otvoritvi je blagajnik na odborovi seji poročal, da je na koči še 17.531 din dolga. Od tega je bilo z menico pri Mestni hranilnici kritih 15.000 din, ostali znesek pa je predstavljal neporavnane račune.

Občni zbor 17. maja 1935 je izvolil stari odbor, le tajništvo je prevzel Leopold Erjavec. V 1. 1936 je odbor v 2000 izvodih izdal zemljevid našega območja, ki ga je izdelal France Otujac. Občni zbor 15. marca 1937 je izvolil za predsednika Feliksa Hafnerja. Ker je dotedanja oskrbnica koče na Lubniku Triplatova odpovedala službo, je odbor 3. maja oddal oskrbništvu Viljemu Pečarju. Odbor pod predsedstvom Feliksa Hafnerja je deloval do 6. oktobra 1939, ko je Hafner zaradi prezaposlenosti funkcijo odložil. Nadaljnje delo podružnice je do občnega zbora 1. 1940 vodil njegov namestnik inž. Sečko Šabec. Takrat je bil na občnem zboru izvoljen naslednji odbor: predsednik trgovec Ivan Mlakar, namestnik ravnatelj Mlekarske šole inž. Srečko Šabec, tajnik trgovec Martin Savnik, blagajnik trgovec Avgust Potočnik in odborniki knjigovodja Viktor Žagar, brivski pomočnik Franc Vraničar, posestnik Igor Guzelj, trgovski poslovodja Jože Krašovec in učitelj Janko Sicherl, vsi iz Škofje Loke. Odbor se je zanimal za ureditev alpinuma na Lubniku, za pridobitev še ene gostinske sobe v koči, za premestitev drvarnice in stranišča na primernejše mesto itd.

Dne 28. marca 1941 se je vršil zadnji občni zbor pred drugo svetovno vojno. Po nemški okupaciji je odbor oskrboval kočo na Lubniku še do 19. oktobra, ko je domači izdajalec pripeljal v kočo gestapo in nemško policijo, češ, da se tukaj zbirajo rodoljubi. Nemci so kočo obkolili in napadli ter ubili sina oskrbnice Jožeta Pavlico in hudo ranili vnetega planinca mizarskega pomočnika Jožeta Vergota, ki je po težkih mukah umrl na Golniku dne 2. novembra 1941. Ker so Nemci v lubniški koči urejali svoj bunker, ki bi mnogo škodoval premikanju partizanskih kurirjev, je bila koča 1. maja 1945 požgana. V spisku vojne škode je bila škoda na nepremičnini, inventarju, odvzeti gotovini in izgubi dohodkov ocenjena na 881.400 din.

Kljub temu, da je vojna zahtevala toliko žrtev in raztepla člane in odbornike škofojloškega planinskega društva križem po svetu kot izseljence, borce ali taboriščnike, so ti ohranili Lubniku vso svojo ljubezen in se kmalu po vojni, 26. januarja 1946, zbrali na občnem zboru in izvolili v upravni odbor Planinskega društva v Škofji Loki za predsednika Tineta Omana, za namestnika Branka Šubica, za tajnika Martina Savnika, za blagajnika in gospodarja Avgusta Potočnika, ki pa je po nekaj mesecih funkcijo odložil in je bil namesto njega kooptiran v odbor Savo Sink. Odbor si je postavil nalogo, da reorganizira članstvo, da zgradi že spomladi novo kočo na Lubniku in da na svojem območju obnovi markacije, kažipota itd.

Ko je odbor prosil Glavni odbor Planinske zveze Slovenije v Ljubljani za podporo v znesku 250.000 din, ki bi krila začetne stroške pri gradnji koče, je ta na svoji seji 2. avgusta 1946, ko je razdelil za dva milijona dinarjev podpor, prošnjo društva soglasno odklonil, češ, da gre za novo zgradbo, ki s planinskega vidika ni važna. Kljub temu in čeprav društvo ni imelo drugega premoženja kot 40 vnetih članov, je odbor začel z delom. Najprej so se člani lotili potov, jih očistili grmovja, začeli zbirati les za gradnjo, medtem pa delali načrt za novi dom. Glavni odbor PZS je načrte večkrat odklonil, končno pa vendarle odobril predlog gradbenega tehnika Marijana Masterla. Najprej, ko so začeli člani pospravljati ruševine stare požgane koče in pripravljati teren za novo stavbo, so brskali kar z rokami in znašali kamenje na kupe. Kmalu pa so dobili potrebno orodje in delo je bilo uspešnejše. Ker je sedanji dom večji kot je bila stara koča, so morali veliko robu pod vrhom odstreliti. Vsako nedeljo so se zbirali planinci na udarniško delo, pridobivali nove člane in prijatelje ter tako z združenimi močmi spravili na vrh med drugim tudi motor in drobilec ter namleli iz razstreljenega kamenja 2000 m⁵ peska. Dne 31. avgusta 1949 je društvo dobilo prvo podporo: PZS je prispevala 179.729 din. Nadalje

so prispevali PZS, OLO Kranj, MLO Škofja Loka, tovarne, zadruge, razna združenja, sindikati, trgovska podjetja, obrtniki in privatniki v l. 1950 489.969 din, v l. 1951 1.235.297 din, v l. 1952 1.264.920 din in v l. 1953 550.235 din, torej skupno 3.720.150 din.

Udarniško delo se je nadaljevalo. Od blegaške ceste, do koder je bil mogoč prevoz z avtomobili, so udarniki znosili na vrh Lubnika do stavbišča vso opeko, deske in drugo gradivo ter sami opravili tudi vse betoniranje. Takrat je imelo društvo 600 članov. Pri delu pa so pomagali tudi člani obeh lovskih družin iz Škofje Loke in iz Zminca, obrtniki, vojaki, šolska mladina, razni sindikati in organizacije. Bodi omenjeno, da je bilo tisto nedeljo, ko so nosili vrh stropnjake in strešno ogrodje, na delu 150 udarnikov in da so bili nekateri trami dolgi do 12 m, da jih je moralo nositi tudi 10 udarnikov, ki so spravili še tistega dne na vrh vse gradivo. Tudi članice društva in ostalih organizacij, žene in dekleta, so nosile, skladatale in kuhale ter tako pomagale vsaka po svojih močeh. Poudariti je treba, da je društvo imelo in ima vso pomoč v PZS, v organih oblasti in v organizacijah. Ves čas gradnje so dajali vso pomoč tudi Nacetovi iz Breznice, kjer je bila v začetku akcije celo kuhinja za udarnike. Pozneje je bila postavljena na vrhu baraka in v njej peč, da so kuharice kar na licu mesta oskrbele udarnike s hrano.

Končno je treba omeniti, da so bili ves čas gradnje na čelu odbora kot predsednik Tine Oman, podpredsednik Branko Šubic, tajnik Martin Savnik, blagajnik Savo Sink, dočim se je gospodar menjal: ob pričetku gradnje je to delo opravljal Janez Ravnikar, vso težo dela pa je nosil njegov naslednik Jože Cadež. Strokovno je vodil delo društveni član France Zontar, svoje markacijsko delo pa je vzorno opravljal najstarejši odbornik Lovro Planina. Ob skromni slovesnosti je vzdal spominski kamen tedanji predsednik MLO Škofja Loka, društveni član Ivan Brodar. Drugih odbornikov in članov ni potrebno posebej omenjati, saj je Dom na Lubniku dovolj glasna priča njihovega postrtovalnega dela. Še to bodi omenjeno, da so udarniki iznašli popolnoma svoj pozdrav: »Hojla!« Nazadnje so bili na vrhu Lubnika montirani še štirje reflektorji za razsvetljavo Doma, ki jih je društvu poklonila tovarna »Motor«. Za planinsko zastavo, ki jo je poklonila društvu Planinska zveza Slovenije, je bil preskrbljen drog in montiran železni podstavek. Novi Dom na Lubniku je ob veliki udeležbi planincev in prijateljev planinstva v nedeljo 24. maja 1955 svečano odprl naš rojak Boris Ziherl.

Delo na Lubniku pa po otvoritvi Doma še ni bilo končano. Pozneje je bila preložena še spodnja škarpa in tako pridobljen prostor za plesišče. Višje pod vrh je bila prestavljena tudi baraka, kjer je sedaj shramba za različen material, poleg nje pa dozidan hlev za konja. Hlev je bilo treba še ometati in zaliti spodnjo škarpo plesišča. S pomočjo LOMO Škofja Loka in z delom vojaštva tukajšnje garnizije je bil v Dom na Lubniku napeljan telefon. Slovesna otvoritev nove telefonske zveze je bila v nedeljo 12. decembra 1954. V Domu na Lubniku je bila urejena tudi skromna knjižnica, ki razpolaga s precej letniki Planinskega vestnika in z raznimi drugimi planinskimi knjigami. Dne 15. maja 1955 je Planinsko društvo odkrilo na Lubniku spominsko ploščo prvima žrtvama nemškega fašizma Jožetu Pavlici in Jožetu Vergotu, ki sta bila ustreljena na vrhu Lubnika 19. oktobra 1941.

Med načrti PD Škofja Loka za bodoče delo je prav gotovo glavna naloga napeljava elektrike v Dom na Lubniku, ki je sedaj razsvetljen s pomočjo motorja in dinam. Predvidena je tudi zgraditev poletnega paviljona na prostoru, kjer je sedaj plesišče, in ureditev alpinuma na Lubniku. Akcijo večjega obsega pa bo zahtevala postavitev manjše koče na Osovniku, ki je lepa in zelo obiskana razgledna točka.

Lovro Planina

DESETLETNO DELO TELOVADCEV IN ŠPORTNIKOV

Društvo TVD Partizan v Škofji Loki je po imenu mlado, z delom pa nadaljuje tradicijo telovadnega in športnega življenja Škofje Loke oziroma njenih predvojnih telovadnih organizacij. Kot društvo, katerega glavna naloga je vzgajati mladino v dobre športnike in telovadce socialistične domovine, je v desetih letih svojega delovanja pokazalo, da je vredno imena, ki ga je dobilo po boricah partizanih, ter da je svojo nalogo častno izpolnilo.

Sedanje društvo je začelo s svojim delovanjem 30. septembra 1945 ter se je najprej imenovalo Fizikulturno društvo v Škofji Loki. Prvotna pravila so namreč